

Mededeeling van het Rijkslandbouwproefstation te Wageningen.

Thomasphosphaatmeel.

Thomasphosphaatmeel, zooals bekend een bijproduct van de staalbereiding, wordt aan de Nederlandsche Rijkslandbouwproefstations onderzocht op in mineraalzuur oplosbaar phosphorzuur, op fijnheid en op echtheid.

Het gehalte aan in mineraalzuur oplosbaar phosphorzuur van de 1342 in het jaar 1909 te Wageningen onderzochte monsters schommelde van 8—19 %; doch het gehalte van 98 % van alle monsters lag tusschen 14 en 18 % phosphorzuur, terwijl zelfs 83 % van alle monsters van 15—17 % phosphorzuur bevatten.

Thomasphosphaatmeel moet minstens 75 % fijnmeel bevatten (met 5 % speling). Is het gehalte 75 % of hooger, dan wordt de fijnheid niet in cijfers opgegeven, doch eenvoudig voldoende genoemd. Gevallen, waarin de fijnheid bepaald onvoldoende is, d.w.z. onder de 70 % ligt, komen hoogst zelden voor.

Bij het echtheidsonderzoek wordt nagegaan of het monster de eigenschappen van thomasphosphaatmeel bezit. Indien dit niet het geval is, dan blijkt gewoonlijk vermenging met andere phosphaten te hebben plaats gehad. Ook komen in den laatsten tijd naast het thomasphosphaat nog andere slakken aan de markt, welke met *Thomasslakkenmeel* zekere overeenkomst vertoonen, doch waarvan nog niet met zekerheid uitgemaakt is, dat zij in werking met thomasphosphaatmeel gelijk te stellen zijn. Het is daarom zaak niet te spreken van „slakkenmeel”, doch bij aankoop steeds *Thomasphosphaatmeel* onder garantie van *echtheid* en *voldoende fijnheid* te verlangen en vooral ook duidelijk afspraak te maken omtrent het gehalte aan in mineraalzuur oplosbaar phosphorzuur.

Dikwerf wordt de vraag gesteld of er verschil is tusschen Duitsch en Belgisch thomasphosphaatmeel, of ook vraagt de

inzender van een monster om na te gaan of het gekochte Duitsch of Belgisch thomasphosphaatmeel is. Het spreekt haast wel vanzelf, dat deze laatste vraag niet beantwoord kan worden. Indien de staalbereiding plaats vindt volgens het Thomasprocédé, dan doet het er niets toe of de fabriek in Duitschland of in België staat; het *echte* Duitsche en het *echte* Belgische thomasphosphaatmeel wijken nagenoeg niet van elkander af.

Dit is indertijd nog eens voor één punt in het bijzonder onderzocht. Eenige jaren geleden vond n.l. de meening meer en meer ingang, dat aan het Duitsche thomasphosphaatmeel de voorkeur gegeven moest worden boven dat van Belgischen oorsprong, alleen op grond van het meer oplosbaar zijn van het phosphorzuur in citroenzuur.

Ten einde hierin klaarheid te brengen, hebben in het jaar 1905 onderzoekingen aan de proefstations plaats gehad en zijn van beide soorten een aantal monsters op hun gehalte aan in twee procentig citroenzuur oplosbaar phosphorzuur, volgens de methode Wagner, onderzocht, met het resultaat, dat beide soorten *in dit opzicht* als geheel gelijkwaardig beschouwd moeten worden. Het Duitsche toch gaf gemiddeld 85,9 % in citroenzuur oplosbaar phosphorzuur en het Belgische 85,7 % van het totaal gehalte aan phosphorzuur. Scheikundig dus geen verschil.

Bij het nalezen van de jaarverslagen der Nederlandsche Rijkslandbouwproefstations, zal men kunnen opmerken, dat slechts weinig vervalschte monsters thomasphosphaatmeel inkomen. Van de nagenoeg 3400 door alle proefstations in 1909 onderzochte monsters thomasphosphaatmeel waren slechts 21 monsters niet echt bevonden.

Dit jaar is de verhouding echter geheel anders, althans te Wageningen.

In de maanden October, November en December 1910 werden alleen te Wageningen 18 monsters thomasphosphaatmeel voor niet-echt verklaard.

Voor zoover de herkomst dezer monsters kon worden nagegaan, waren ze grootendeels via België in ons land geïmporteerd.

Wageningen, December 1910.

De Directeur van het
Rijkslandbouwproefstation te Wageningen,
Dr. D. J. HISSINK.